

ПОРЯДОК З РОЗРАХУНКУ ТАРИФІВ НА ПОСЛУГИ ВОДОПОСТАЧАННЯ ДЛЯ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА РІВНІ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

1. Передмова

В рамках Швейцарсько-українського проекту «Підтримка децентралізації в Україні» розроблена Порівняльна модель розрахунку тарифів на послуги водопостачання у межах договірних відносин (далі - Порівняльна модель).

Цей спеціальний продукт розроблено для **комунальних підприємств**, які надають послуги водопостачання на договірних відносинах.

Модель представляє собою 20 електронних таблиць Excel, програми, яка входить до складу стандартного пакету програмного забезпечення Microsoft Office, що працює у середовищі операційної системи Windows.

Комунальне підприємство* як єдиний постачальник води, який використовує башту, свердловину та мережі, які були раніше передані власником (місцевою громадою) та попередніми користувачами (підприємства та організації), самостійно встановлює тариф та має окремі договори з кожним членом громади (домогосподарством);

**Комунальне підприємство (прибуткова організація, яка здійснює ліцензійну діяльність та має закласти у тариф норму прибутку)*

2. Структура Моделі

Структура моделі побудована на тому, що для розрахунку тарифів необхідно підготувати інформацію та заповнити таблиці.

Опис: Система централізованого водопостачання - це комплекс пристроїв, споруд, водопровідних мереж, які призначені для забору, підготовки, зберігання та подачі холодної води до місць споживання. Для здійснення водопостачання міська рада створює комунальне підприємство (далі - КП), яке є суб'єктом господарювання, який здійснює діяльність з централізованого водопостачання відповідно до ліцензії, із використанням системи централізованого водопостачання. КП володіє комунальним майном на основі господарського відання та не має права без згоди власника (міської ради): 1) продавати, здавати в оренду, використовувати його як заставу; 2) передавати таке майно як внесок до статутного капіталу інших товариств; 3) приймати інші акти щодо розпорядження закріпленим за ним майном. КП відповідає за своїми зобов'язаннями коштами, що є в її розпорядженні. Якщо немає або недостатньо таких коштів, то за зобов'язання КП відповідає власник (міська рада).

КП знаходиться на загальній системі оподаткування. КП є первинним водокористувачем та повинен отримати дозвіл на спеціальне водокористування та дозвіл на використання надра (якщо паспорт свердловини передбачує продуктивність водозаборів більш ніж 300 кубічних метрів на добу).

Оцінка застосування Моделі виходячи з:

- 1) вартості 1 куб. м води;
- 2) впливу громади на процес утримання та використання системи водопостачання.

Складні питання розрахунку тарифу в комунальних підприємствах:

- Ліцензійні умови викликають навантаження на тариф;
- Норма прибутку, яка є складовою частиною тарифу також є навантаженням на тариф;
- Фактично відсутні інструменти впливу громади на утримання системи водопостачання.

КП- єдиний суб'єкт господарювання, який здійснює водопостачання

Показники	Розкриття	Нормативний акт
володіння майном	на основі господарського відання	Ст. 136 Господарського Кодексу України
облік системи централізованого водопостачання	перебуває на балансі КП	
ліцензія	обов'язкове отримання	Ст.7 Закону України «Про природні монополії» від 20.04.2000р. № 1682-III Ст. 18 Закон України «Про питну воду та питне водопостачання» від 10.01.2002р. № 2918-III Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 01.006.2000р. № 1775-III
первинний водокористувач	Отримання дозволу на спецводокористування	Лист Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 15.03.2011р. № 5515/16/10-11-МП
користування надрами	Отримання дозволу на користування надрами якщо продуктивність водозаборів перевищує 300 кубічних метрів на добу	Ст. 23 Кодексу України про надра
система оподаткування	загальна	
оформлення взаємовідносин з водокористувачами (фізичними та юридичними особами)	на підставі договорів на водопостачання	Роз'яснення Мінрегіону щодо договірних відносин під час надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення від 12.02.2013р.
плата за водопостачання	У вигляді тарифу	Постанова Кабінету Міністрів України «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги» від 01.06.2011р. № 869

Для формування тарифу на послуги водопостачання файл містить:
 Таблиця 1. Розрахунок планового обсягу надання послуг водопостачання/водозабезпечення для споживачів з приладами обліку
 Таблиця 2. Розрахунок планових обсягів надання послуг водопостачання/водозабезпечення для споживачів без приладів обліку
 Таблиця 3А. Річний план виробництва та надання послуг водопостачання/водозабезпечення (піднята вода)
 Таблиця 3Б. Річний план виробництва та надання послуг водопостачання/водозабезпечення (покупна вода)

Таблиця 3. Річний план ліцензованої діяльності з централізованого водопостачання.
Таблиця 4. Розрахунок потреби і вартості електроенергії
Таблиця 4А. Розрахунок вартості покупної води
Таблиця 5. Розрахунок потреби і вартості реагентів для очищення та знезаражування води
Таблиця 6. Розрахунковий фонд оплати праці
Таблиця 6А. Довідкові дані, щодо встановлення місячної тарифної ставки та окладів
Таблиця 6Б. Розрахунок витрат на оплату праці ФОП за договорами підряду
Таблиця 7. Розрахунок відрахувань на соціальні заходи (єдиний соціальний внесок)
Таблиця 8. Розрахунок річної суми амортизаційних нарахувань
Таблиця 9. Розрахунок рентної плати за спеціальне використання води
Таблиця 10. Розрахунок витрат на забезпечення охорони праці, дотримання вимог техніки безпеки
Таблиця 11. Кошторис прямих витрат на виробництво послуг водопостачання/водозабезпечення
Таблиця 12. Кошторис загальновиробничих витрат на виробництво послуг водопостачання/водозабезпечення
Таблиця 13. Кошторис адміністративних витрат на виробництво послуг водопостачання/водозабезпечення
Таблиця 14 А «Розрахунок витрат на зв'язок для адміністративних потреб»
Таблиця 14 Б «Розрахунок витрат на розрахунково-касове обслуговування»
Таблиця 15. Кошторис витрат на збут послуг водопостачання/водозабезпечення
Таблиця 16 Фінансові витрати
Таблиця 16А Розрахунок відсотків за користування кредитами
Таблиця 17. Повна собівартість послуг водопостачання/кошторис загальних витрат на водозабезпечення
Таблиця 18. Розрахунок тарифів на послуги водопостачання
Таблиця 19 . Тарифи на послуги водопостачання
Таблиця 20. Розрахунковий прибуток

3. Основні принципи роботи з Моделлю.

Для початку роботи з файлом:

1. Вставте носій (диск, флеш-пам'ять тощо) з копією Моделі у ваш комп'ютер.
2. Зробіть копію Моделі з носія на диск вашого комп'ютера.
3. Зробіть декілька резервних копій Моделі.

При першому відкритті файлу він відкриється на листку "Зміст". В подальшому файл відкриватиметься на тому листку, на якому завершувалась робота. При роботі Ви можете переходити з одного листка файлу до інших шляхом стандартного перегортання листків. Пересування по полю листків здійснюється за допомогою стандартних лінійок прокрутки, перегляду мишкою або клавішами «вверх», «вниз», «вправо», «вліво».

Потенційно, не існує дій, які можуть пошкодити Моделю, оскільки цей програмний продукт є гнучким і його можна змінювати відповідно до потреб користувача. Це стосується як зміни форм таблиць, так і зміни формул, кількості листків тощо.

Зверніть увагу! Для внесення змін в Моделю щодо форми таблиць, кількості таблиць і листків, формул тощо необхідно бути упевненим користувачем Excel.

Для більш швидкого ознайомлення з програмним продуктом рекомендується користуватися цим посібником із відкритою Моделлю.

Нижче коротко сформульовані основні принципи та особливості роботи Моделі.

1. **Дані окремих робочих листків та таблиць пов'язані між собою.** Тому зміна даних в будь-якій таблиці викличе зміну даних в інших таблицях Моделі та вплине на кінцевий результат розрахунків, тобто на розмір тарифу.

2. Шапки майже всіх таблиць Моделі мають однакову будову та містять колонки: «Показники», «одиниці виміру», «Факт ____ року», «План _ року», «Примітки».

3. Майже кожна таблиця Моделі містить колонки для внесення та розрахунку даних за два роки (періоди): *Факт та План*. Кожен користувач буде здійснювати розрахунок тарифів

на власний плановий період, тому в шапках таблиць користувач повинен самостійно зазначити фактичний та плановий періоди.

4. Для розрахунку тарифів на послуги водопостачання використовуються відносні величини та питомі показники, що розраховуються відповідно до фактичних даних (даних попереднього року). Тому бажаним є заповнення всіх колонок. Крім того це слугує цілі порівняння фактичних та планових показників діяльності установи за обраною Моделлю. При описі послідовності заповнення кожного листка Моделі в розділах 3.1-3.3. цієї інструкції принципи заповнення колонки *Факт* не наводяться, але логіка та послідовність заповнення фактичних даних є аналогічною до планових показників.

5. Колонка *«Примітки»* призначена для коментарів, пояснень, обґрунтування значення показників. В ній можуть наводитись посилання на таблицю/лист, з якого були автоматично перенесені дані, або механізм їх розрахунку, посилання на законодавство тощо.

6. В окремих рядках колонки *План* наведені показники, що встановлюються чинним законодавством. Зокрема, це стосується нормативів відрахувань на загальнообов'язкове соціальне страхування, ставок податків, зборів платежів, окремих нормативів на охорону праці тощо. Напроти таких рядків, в колонці *Примітки* зазначено «відповідно законодавства» та вказуються нормативні акти, що регламентують розрахунки. Оскільки законодавство змінюється, то при безпосередньому заповненні Моделі користувачу необхідно перевірити внесені в Моделю нормативи на відповідність чинному законодавству.

7. Приклади заповнення окремих таблиць наводяться в розділах 3.1.-3.3. цієї інструкції. У наведених прикладах, *підсвічені сірим* ті дані, що необхідно внести, і звичайним шрифтом ті дані, які будуть розраховані автоматично.

8. *У файлах окремих варіантів помаранчевим кольором виділені назви таблиць, що не використовуються у певних варіантах, про що є примітки після таблиць. Також помаранчевим кольором визначаються рядки та стовпчики в окремих таблицях розрахунок яких роботи не потрібно.*

4. Послідовність заповнення робочих листків Моделі

Послідовність заповнення робочих листків Моделі є наступною.

1. Розрахунок обсягів виробництва та надання послуг водопостачання - Лист «Обсяг споживання води», Лист «Річний план».

2. Розрахунок окремих статей витрат (покупна вода, електроенергія, реагенти, оплата праці, відрахування, податки, охорона праці) - Лист «Електроенергія», Лист «Хімреагенти», Лист «Фонд оплати праці», Лист «ЄСВ», Лист «Амортизація», Лист «Збір за воду», Лист «Рентна плата за спеціальне використання води», Лист «Охорона праці».

3. Формування кошторисів прямих витрат, загальновиробничих витрат, адміністративних витрат, витрат із збуту та фінансових витрат - Листи «Прямі витрати», Лист «ЗВВ», Лист «Адміністративні витрати», Лист «Витрати на збут», Лист «Фінансові витрати».

4. Формування повної собівартості послуг водопостачання та тарифів - Лист «Повна собівартість»

5. Розрахунок тарифів на послуги водопостачання - Лист «Кінцевий тариф/цільовий внесок від членів».

6. Розрахунок прибутку, чистого прибутку та напрямків його використання – Лист «Розрахунковий прибуток».

В розділах 4.1-4.3 наводиться короткий опис та послідовність заповнення кожного робочого листка.

4.1. Планування обсягів виробництва та надання послуг водопостачання/водозабезпечення

Лист «Обсяг споживання води»

1. Лист «Обсяг споживання води» містить дві таблиці: таблиця 1 «Розрахунок планового надання послуг водопостачання для споживачів з приладами обліку» та таблиця 2 «Розрахунок планових обсягів надання послуг водопостачання/водозабезпечення для

споживачів без приладів обліку». Таблиці використовуються для визначення планових обсягів надання послуг водопостачання/водозабезпечення за видами споживачів : населення, бюджетні установи, інші споживачі (підприємства, підприємці).

2. У таблиці 1 «Розрахунок планового надання послуг водопостачання/водозабезпечення для споживачів з приладами обліку» розраховується плановий обсяг споживання відповідно до питомих витрат, що склалися за звітний період (останні 12 місяців, що передують плановому періоду) та запланових змін щодо кількісних факторів та питомого споживання . При встановленні змін у питомому споживанні (у відсотках : наприклад питоме споживання води зростає на 1 % та зміни складуть 101%) необхідно керуватися нормативами споживання , СНІП 2.04.01-85 "Нормы расхода воды потребителями", при запланованому зростанні вони складуть більш 100%, при зменшенні менш 100% та нормативами споживання води, що встановлюються для різних груп споживачів органами місцевої влади.

3. При заповненні таблиці 1 **внесіть** до таблиці самостійно дані за пунктами 1.1, 1.2, 1.4, 1.5.; 2.1.1, 2.1.2, 2.1.4, 2.1.5.; 2.2.1, 2.2.2, 2.2.4; 2.3.1, 2.3.2; 2.4.1, 2.4.2, 3.1, 3.2 відповідно до фактичної звітності.

4. Планове споживання води абонентами з приладами обліку всього по кожній групі споживачів та всього по всім групам споживачів буде визначено автоматично після внесення користувачем необхідних даних.

5. **Таблиця 2 «Розрахунок планових обсягів надання послуг водопостачання/водозабезпечення для споживачів без приладів обліку» заповнюється у разі наявності абонентів, що не мають приладів обліку.**

6. Для заповнення Таблиці 2 **введіть:**

- в графу 3 - норми споживання води абонентами без приладів обліку в л/добу;
- в графу 2 кількість одиниць виміру (наприклад, кількість осіб, будинки, що обладнані за різними характеристиками, транспортні засоби, площа для поливу, наявність худоби та птиці тощо) на момент здійснення розрахунку та з урахуванням очікуваних змін, наприклад підключення нових абонентів без приладів обліку, перехід з групи «абоненти без приладів обліку» в групу «абоненти з приладами обліку» тощо
- в графу 4 кількість діб споживання води в рік (якщо кожен день на протязі року - то 365 діб, якщо не щоденно - то інше).

7. Плановий річний обсяг споживання води абонентами без приладів обліку всього по кожній групі споживачів та всього по всім групам споживачів буде визначено **автоматично** після внесення користувачем необхідних даних.

Лист «Річний план»

1. **Лист «Річний план»** містить таблиці 3А та 3Б «Річний план виробництва та надання послуг водопостачання/водозабезпечення».

2. **Таблиця 3А «Річний план виробництва та надання послуг водопостачання/водозабезпечення»** використовується у разі , якщо суб'єкт водопостачання/водозабезпечення самостійно видобуває воду. **Таблиця 3Б «Річний план виробництва та надання послуг водопостачання/водозабезпечення»** використовується у разі, якщо суб'єкт господарювання придбає воду у іншої установи. **Таблиця 3 «Річний план ліцензованої діяльності з централізованого водопостачання»** розроблена відповідно до Додатку 3 Постанови № 253 для підприємств, які мають ліцензію на водопостачання.

3. Окремі дані Таблиці 3А або 3Б будуть заповнені **автоматично** даними Таблиці 1 і Таблиці 2. Зокрема, з Таблиці 1 автоматично перенесуться в Таблицю 3А та 3Б фактичні обсяги споживання води абонентами з приладами обліку, з Таблиці 2 автоматично перенесуться планові обсяги споживання води абонентами без приладів обліку.

4. Для остаточного заповнення Таблиці 3А або 3Б **внесіть:** розмір поточного індивідуального технологічного нормативу використання питної води (витрат) у відсотках.

5. Планові річні обсяги виробництва (видобутку) води або придбання води зі сторони, поточного індивідуального технологічного нормативу використання питної води (втрат) в куб.м. будуть визначені **автоматично** після внесення користувачем необхідних даних.

6. Приклад заповнення Таблиці 3А «Річний план виробництва та надання послуг водопостачання/водозабезпечення» додається.

7. Для заповнення Таблиці 3 «Річний план ліцензованої діяльності з централізованого водопостачання» необхідно користуватися фактичними даними за попередні 5 років діяльності. Рекомендується розпочати заповнювати Таблицю 3 з п. 9. Дані п.1. та п.9 повинні збігатися з даними Таблиць 3А та 3Б.

4.2. Планування витрат

Лист «Електроенергія»

1. Лист «Електроенергія» містить таблиці 4 «Розрахунок потреби і вартості електроенергії» та 4А «Розрахунок вартості покупної води».

2. **Таблиця 4 «Розрахунок потреби і вартості електроенергії»** використовується суб'єктами, що самостійно займаються підйомом води.

3. Для розрахунку планової вартості електроенергії, що необхідна для підйому запланованого обсягу води використовується питома норма витрат електроенергії (кВт/куб.м) відповідно до Методики розрахунку норм питомих витрат паливо-енергетичних ресурсів на підприємствах водопровідно-каналізаційного господарства.

4. Визначення планової питомої норми проводиться відповідно до фактичної норми, що склалася за попередній період (факт) та планових заходів з економії електроенергії.

5. Для заповнення таблиці 4 **внесіть**:

- фактичні витрати електроенергії для потреб водопостачання (кВт*г);
- коефіцієнт коректування питомої норми витрат електроенергії з урахуванням заходів з економії електроенергії;
- тарифи на електроенергію (грн./кВт*ч).

6. Планова річна вартість електроенергії для потреб водопостачання/водозабезпечення без ПДВ та з ПДВ буде визначена **автоматично**.

7. **Таблиця 4А «Розрахунок вартості покупної води»** заповнюється тими суб'єктами господарювання, що купують воду зі сторони.

8. Для заповнення Таблиці 4А **внесіть** тарифи на покупну воду в розрізі груп споживачів: населення, бюджетні установи, інші споживачі (що можуть бути різними) з ПДВ.

10. Планова річна вартість покупної води для кожної групи споживачів буде визначена **автоматично** після внесення користувачем необхідних даних.

Лист «Хімреагенти»

1. Лист «Хімреагенти» містить таблицю 5 «Розрахунок потреби і вартості реагентів для очищення та знезаражування води».

2. Розрахунок річної потреби у хімічних реагентах проводиться з використанням питомої норми витрат реагентів, що склалася за попередній період та нормативів, що регламентовані Наказом Міністерства охорони здоров'я № 400 та інструкціями до дезінфекції водопровідних мереж та споруд, що діють на обласному рівні.

3. Для заповнення **Таблиці 5 «Розрахунок потреби і вартості реагентів для очищення та знезаражування води»** **внесіть**:

- фактичні витрати хлору, коагулянтів (флокулянтів), що використовувалися для очищення та знезаражування фактичного обсягу виробництва води в попередньому періоді (у кг);
- планову питому норму витрат хлору, коагулянтів (г/куб.м);
- ціну за 1 кг хлору та ціну за 1 кг коагулянту (флокулянту) з ПДВ та без ПДВ;
- планову річну вартість інших реагентів (крім хлору та коагулянту (флокулянту) в грн. з ПДВ та без ПДВ, якщо такі реагенти планується використовувати.

4. Планова річна вартість хлору, коагулянту (флокулянту), інших реагентів, загальна вартість хімічних реагентів буде визначена **автоматично** після внесення користувачем необхідних даних.

Лист «Фонд оплати праці»

1. Лист «Фонд оплати праці» містить таблиці 6 «Розрахунковий фонд оплати праці», 6А «Довідкові дані, щодо встановлення місячної тарифної ставки та окладів», 6Б «Розрахунок витрат на оплату праці ФОП за договорами підряду».

2. **Таблиця 6А «Довідкові дані, щодо встановлення місячної тарифної ставки та окладів»** є допоміжною. В ній міститься інформація про мінімальну заробітну плату згідно з Законом України «Про Державний бюджет на 2014 рік» і коефіцієнти, передбачені у ГАЛУЗЕВІЙ УГОДІ між Міністерством з питань житлово-комунального господарства України, Всеукраїнським об'єднанням обласних організацій роботодавців підприємств житлово-комунальної галузі "Федерація роботодавців ЖКГ України" та Центральним комітетом профспілки працівників між Міністерством з питань житлово-комунального господарства України, Всеукраїнським об'єднанням обласних організацій роботодавців підприємств житлово-комунальної галузі між Міністерством з питань житлово-комунального господарства України, Всеукраїнським об'єднанням обласних організацій роботодавців підприємств житлово-комунальної галузі "Федерація роботодавців ЖКГ України" та Центральним комітетом профспілки працівників житлово-комунального господарства, місцевої промисловості, побутового обслуговування населення України на 2010-2012 роки", що можуть бути використані для розрахунку витрат на оплату (не обов'язково).

3. Для заповнення **Таблиці 6 «Розрахунковий фонд оплати праці»** суб'єкти вносять:

- в шапку таблиці - розмір премії та інших надбавок і доплат, якщо такі плануються виплачувати, у відсотках до місячної тарифної ставки (окладу)
- в графу 1 – посада, прізвище, ім'я, по-батькові найманих працівників
- напроти кожної посади (приватного підприємця та найманих працівників):
- в графу 2 - чисельність зайнятих (як правило, 1, але може бути менше, наприклад 0,5)
- в графу 3 - місячну тарифну ставку (оклад)
- в графи 5, 6, 7 - місячні доплати і надбавки, якщо такі плануються виплачувати, розраховані з використанням відповідних відсотків, наведених в шапці таблиці
- в графу 8 - місячні інші заохочувальні та компенсаційні виплати, якщо такі плануються виплачувати
- в графу 10 - кількість місяців роботи в рік (при повній зайнятості - 12).

4. Планова місячна додаткова заробітна плата, планова місячна заробітна плата всього та планова річна заробітна плата всього в розрізі кожної посади будуть визначені **автоматично** у графах 4,9,11 відповідно.

5. Фонд оплати праці розподіляється відповідно до статей витрат на фонд заробітної плати виробничого персоналу (прямі витрати), загальновиробничого персоналу (загальновиробничі витрати – ЗВВ), адміністративного персоналу (адміністративні витрати), персоналу, зайнятого збутом (витрати на збут).

7. **Таблиця 6Б «Розрахунок витрат на оплату праці ФОП (фізичні особи - підприємці) за договорами підряду»** використовують суб'єкти водопостачання/водозабезпечення.

8. Для заповнення **Таблиці 6Б** суб'єкти вносять:

- витрати на оплату праці ФОП відповідно до договорів підряду фактично за попередній період та на плановий рік;
- самостійно розподіляють зазначені витрати за видами витрат.

9. Планова місячна сума на оплату труда приватних підприємців розраховується **автоматично**.

Лист «ЄСВ» (витрати на єдиний соціальний внесок)

1. Лист «ЄСВ» містить Таблицю 7 «Розрахунок відрахувань на соціальні заходи(єдиний соціальний внесок)».

2. Окремі дані **Таблиці 7** будуть заповнені автоматично шляхом автоматичного перенесення даних з Таблиці 6. Зокрема, автоматично з Таблиці 6 перенесеться інформація щодо чисельності зайнятих та планового річного фонду оплати праці, розподіленого між прямими, загальновиробничими, адміністративними витратами і витратами із збуту.

3. Для заповнення **Таблиці 7** суб'єкти вносять:

- фактичні дані з чисельності працівників;
- фактичні дані з фонду оплати праці;
- нормативи відрахувань на соціальні заходи - єдиний соціальний внесок відповідно до класу професійного ризику. Суб'єкти, що надають послуги з водопостачання/водозабезпечення професійного ризику – 37. Відповідно до цього норматив відрахувань на соціальні заходи – 37,87% від фонду оплати праці найманих працівників.

4. Планові річні суми відрахувань на соціальні заходи (ЄСВ) буде визначено **автоматично**, у тому числі з розподілом на напрямках витрат.

Лист «Амортизація»

1. Лист «Амортизація» містить **таблицю 8 «Розрахунок річної суми амортизаційних нарахувань»**.

2. Таблиця 8 заповнюється усіма суб'єктами водопостачання та водо забезпечення, які мають на балансі: на основі права власності або згідно договору оренди цілісного майнового комплексу (ЦМК), усі ланки системи централізованого водопостачання.

3. Для розрахунку амортизаційних нарахувань обраний прямолінійний метод, як той що найбільш простий для використання та забезпечує найменшу вартість амортизаційних відрахувань, що справляє найменше навантаження на тариф/цільовий внесок від членів.

4. Мінімально допустимі строки корисного використання об'єктів основних засобів за групами відповідають класифікації ПК (ст.145.1) Ліквідаційна вартість для розрахунків прийнята на рівні 10%. Якщо користувачі моделі бажають зміни строки використання об'єктів основних засобів або показники ліквідаційної вартості, необхідно провести корегування формул розрахунків у таблиці.

5. У таблиці 8 для розрахунку річної суми амортизації по малоцінним необоротним матеріальним активам обраний метод 100% списання вартості об'єктів у першому місяці використання.

6. Розрахунок сум амортизації по основним засобам, що відносяться до адміністративних витрат, виконуються з урахуванням вимог Податкового кодексу.

7. Для заповнення **Таблиці 8** суб'єкти вносять:

- вид основних засобів (за групами) згідно ст. ПК ;
- первісну вартість згідно облікових даних синтетичного рахунку 10 «Основні засоби»;
- для включення річної суми амортизації до певних видів витрат необхідно прокласифікувати відношення окремих об'єктів до виду витрат. Для цього у 8 стовбці необхідно позначити наступні літери:

П – прямі витрати ; ЗВВ – загальновиробничі витрати; Адм – адміністративні витрати; Зб – витрати на збут.

8. Планова сума амортизації, що відноситься до різних видів витрат, визначається **автоматично**.

Лист «Рентна плата за воду»

1. Лист «Рентна плата за воду» містить таблицю **9 «Розрахунок рентної плати за спеціальне використання води»**

2. Для заповнення таблиці 9 «Розрахунок рентної плати за воду» суб'єкти вносять:

- Нормативи збору води згідно зі ставками для даної місцевості

3. Річна сума рентної плати визначається **автоматично**.

Лист «Охорона праці»

1. Лист «Охорона праці» містить таблицю **10 «Розрахунок витрат на забезпечення охорони праці, дотримання вимог техніки безпеки».**

2. Для заповнення **таблиці 10** суб'єкти вносять:

- кількість одиниць спецодягу та взуття на рік;
- ціна за одиницю спецодягу та взуття;
- кількість осіб, що отримують миючі засоби;
- норматив миючих засобів в місяць;
- кількість місяців видачі миючих засобів; ціна миючих засобів;
- кількість осіб, що отримують спецхарчування;
- норма видачі на добу; кількість днів видачі в рік;
- ціна молока;
- кількість мед. аптечок;
- вартість заповнення 1 мед.аптечки на рік;
- витрати на літературу з техніки безпеки;
- витрати на атестацію та навчання з охорони праці;
- інші витрати на охорону праці;

3. Річна сума витрат на охорону праці визначається **автоматично**. Для платників ПДВ необхідно використовувати при визначенні витрат ціни матеріальних ресурсів без ПДВ. Для суб'єктів, що не є платниками ПДВ використовуються ціни матеріальних ресурсів з ПДВ.

4. Сума витрат на охорону праці визначається **автоматично**.

Лист «Прямі витрати»

1. Лист «Прямі витрати» містить **таблицю 11 «Кошторис прямих витрат на виробництво послуг водопостачання/водозабезпечення».**

2. Окремі рядки таблиці 11 будуть заповнені **автоматично**. **Автоматично** з попередніх таблиць перенесуться витрати на електроенергію, покупну воду, витрати на хімічні реагенти, витрати на оплату праці виробничого персоналу, прямі витрати на оплату праці ФОП за договорами підряду, відрахування на соціальні заходи, амортизація основних засобів, ІНМА та нематеріальних активів.

3. Для остаточного заповнення таблиці 11 у разі наявності нижчеперелічених прямих витрат суб'єкти вносять:

- витрати на матеріали, запасні частини, куповані комплектуючі вироби, напівфабрикати та інші матеріальні ресурси;
- матеріали на ремонт основних засобів виробничого призначення у межах законодавства;
- плата за оренду об'єктів виробничого призначення (дані таблиці 12А або 12Б).

4. Необхідно прийняти до уваги, що при визначенні прямих матеріальних витрат, для суб'єктів - платників ПДВ- використовуються суми без ПДВ, для суб'єктів, що не є платниками - суми з ПДВ.

5. Загальна сума планових річних прямих витрат буде визначена **автоматично**.

Лист «ЗВВ»

1. Лист «ЗВВ» містить **таблицю 12 «Кошторис загальновиробничих витрат на виробництво послуг водопостачання/водозабезпечення».**

2. Окремі рядки таблиці 12 будуть заповнені **автоматично**. **Автоматично** з попередніх таблиць перенесуться витрати на оплату праці загальновиробничого персоналу, внески на соціальне страхування загальновиробничого персоналу, витрати з забезпечення охорони праці, дотримання техніки безпеки, амортизація основних засобів загальновиробничого призначення, збір за спеціальне використання води, плата за користування надрами.

3. Для остаточного заповнення таблиці 12 у разі наявності нижчеперелічених витрат суб'єкти вносять:

- витрати на службові відрядження загальновиробничого персоналу;

- витрати на підготовку та перепідготовку кадрів;
- витрати на утримання основних засобів (оренда, страхування, ремонт, комунальні платежі, охорона);
- оплата послуг спеціалізованих підприємств (санстанції, тощо)
- витрати на комунальні послуги виробничих приміщень,;
- витрати МШП

4. Необхідно прийняти до уваги, що при визначенні прямих матеріальних витрат, для суб'єктів - платників ПДВ- використовуються суми без ПДВ, для суб'єктів, що не є платниками - суми з ПДВ

5. Загальна сума планових річних загальновиробничих витрат буде визначена **автоматично.**

Лист «Адміністративні витрати»

1. Лист «Адміністративні витрати» містить **таблиці 13 «Кошторис адміністративних витрат на виробництво послуг водопостачання/водозабезпечення», 14 А « Розрахунок витрат на зв'язок для адміністративних потреб», 14 Б «Розрахунок витрат на розрахунково-касове обслуговування».**

2. Дані таблиці 14А використовуються для прямого розрахунку витрат на зв'язок. Дозволяється визначити планові витрати на рівні фактичних попереднього року.

3. Дані таблиці 14Б використовуються для прямого розрахунку витрат на оплату розрахунково-касового обслуговування та інших послуг банків. Дозволяється визначити планові витрати на рівні фактичних попереднього року.

4. Окремі рядки таблиці 13 будуть заповнені **автоматично.** **Автоматично** з попередніх таблиць перенесуться витрати на оплату праці адміністративного персоналу, внески на соціальне страхування адміністративного персоналу, амортизація основних засобів адміністративного призначення.

5. Для остаточного заповнення таблиці 13 у разі наявності нижчеперелічених витрат суб'єкти вносять:

- витрати на службові відрядження адміністративного персоналу;
- витрати на підготовку та перепідготовку адміністративного персоналу;
- витрати на професійні послуги (у тому складі послуги з оцінки майна);
- витрати на зв'язок;
- оплата розрахунково-касового обслуговування та інших послуг банку;
- МШП та канцтовари;
- Передплата періодичних професійних видань.

6. Необхідно прийняти до уваги, що при визначенні прямих матеріальних витрат, для суб'єктів - платників ПДВ- використовуються суми без ПДВ, для суб'єктів, що не є платниками - суми з ПДВ

7. Загальна сума планових річних адміністративних витрат буде визначена **автоматично.**

Лист «Витрати на збут»

1. Лист «Витрати на збут» містить **таблиці 15 «Кошторис витрат на збут послуг водопостачання/водозабезпечення» та 15А «Розрахунок витрат на відрахування коштів банківським та іншим установам за справляння плати за послуги водопостачання/водозабезпечення».**

2. **Таблиця 15А «Розрахунок витрат на відрахування коштів банківським та іншим установам за справляння плати за послуги водопостачання/водозабезпечення» є допоміжною та служить для розрахунку витрат на відрахування коштів банківським та іншим установам за справляння плати за послуги водопостачання, які потім переносяться в Таблицю 17 «Кошторис витрат із збуту».** Ця плата стягується з суб'єкта господарювання в тому випадку, якщо населення сплачує за послуги водопостачання/водозабезпечення в банк, а не безпосередньо суб'єкту водопостачання/водозабезпечення. водопостачан

Зверніть увагу! Оскільки такі витрати виникають тільки при оплаті послуг водопостачання/водозабезпечення населенням, то і включатися такі витрати повинні тільки в тарифи/цільовий внесок від членів для населення і не включатися в тарифи для бюджетних установ та інших споживачів.

3. Для заповнення Таблиці 15А внесіть:

- плановий розрахунковий тариф на послуги водопостачання/водозабезпечення для населення (з ПДВ для суб'єктів водопостачання із звичайною системою оподаткування) без урахування витрат на відрахування коштів банківським та іншим установам за справляння плати за послуги водопостачання, тобто без витрат, які розраховуються в таблиці 16Б;
- плановий обсяг реалізації послуг водопостачання населенню, що буде оплачений через банк;
- очікуваний рівень збору платежів населенням, який може бути не 100%;
- відсоток, що стягується банком за збір коштів від населення відповідно до умов договору з банком.

4. Планові річні витрати на відрахування коштів банківським та іншим установам за справляння плати за послуги водопостачання населенням будуть визначені **автоматично** після внесення користувачем необхідних даних.

5. Окремі рядки **Таблиці 15** «Кошторис витрат із збуту» будуть заповнені **автоматично**. Зокрема, автоматично з попередніх таблиць перенесуться витрати на оплату праці персоналу, зайнятого збутом послуг, з відрахуваннями на соціальні заходи, амортизація основних засобів, ІНМА та НА служби збуту, витрати на відрахування коштів банківським та іншим установам за справляння плати за послуги водопостачання/водозабезпечення.

6. Для остаточного заповнення Таблиці 15 у разі наявності нижчеперелічених витрат із збуту внесіть:

- планові річні витрати на службові відрядження персоналу, зайнятого збутом, що визначаються як добуток кількості відряджень в рік на вартість проїзду та добових
- планові річні витрати на оплату інформаційної діяльності (об'яви, виступи тощо)
- планові річні витрати на утримання основних засобів, ІНМА та НА служби збуту всього, у т.ч.: оренду, страхування, ремонт, оплату комунальних послуг, охорону
- планові річні витрати на оплату послуг житлово-комунальних організацій, пов'язаних із справлянням платежів за послуги. У разі наявності таких витрат, їх розрахунок здійснюється аналогічно розрахунку наведеному в таблиці 15А, а сама сума витрат включається в тарифи лише для населення.
- планові річні витрати на виготовлення розрахункових документів (бланків договорів, абонентських книжок тощо), які визначаються множенням кількості абонентів на вартість виготовлення одного розрахункового документу.
- планові річні витрати на періодичну перевірку, обслуговування та ремонт (включаючи демонтаж, транспортування та монтаж після перевірки) засобів обліку води (за їх наявності), якщо зазначені засоби є власністю суб'єкта господарювання.

6. Обґрунтуванням цих витрат повинні бути договори, акти, рахунки або інші підтвердження.

7. Необхідно прийняти до уваги, що при визначенні прямих матеріальних витрат, для суб'єктів - платників ПДВ- використовуються суми без ПДВ, для суб'єктів, що не є платниками - суми з ПДВ

8. Загальна сума планових річних витрат із збуту буде визначена автоматично після внесення користувачем необхідних даних.

Лист «Фінансові витрати»

1. Лист 16 «Фінансові витрати» містить **таблиці 16 «Фінансові витрати» та 16А «Розрахунок відсотків за користування кредитами»**. Цей лист заповнюється тільки тими суб'єктами водопостачання/водозабезпечення, які мають зобов'язання перед банками чи

іншими установами по сплаті відсотків за користування кредитами. Для таких суб'єктів послідовність заповнення цього листка є наступною.

2. Для заповнення **Таблиці 16А** «Розрахунок відсотків за користування кредитами» внесіть:

- в шапку таблиці - реквізити кредитного договору (угоди), загальну суму кредиту в грн., річну ставку по кредиту у відсотках, строк кредиту в місяцях
- в графу 1 - назви місяців планового періоду
- в графу 2 - непогашену суму кредиту на початок планового періоду
- в графу 3 - щомісячні суми погашення кредиту відповідно до графіку його погашення.

3. **Таблиця 16** «Фінансові витрати» є підсумовуючою. До неї автоматично будуть внесені розраховані планові витрати на сплату відсотків з Таблиці 15А «Розрахунок відсотків за користування кредитами». Крім цього, користувач вносить планові річні інші фінансові витрати, якщо такі дійсно виникають (крім сплати відсотків за користування кредитами).

4. Загальні планові річні фінансові витрати буду визначені **автоматично**.

Лист «Повна собівартість»

1. Лист «Повна собівартість» містить **таблиці 17 «Повна собівартість послуг водопостачання» та 18 «Розрахунок тарифів на послуги водопостачання».**

2. **Таблиця 17** «Повна собівартість послуг водопостачання/кошторис витрат на водозабезпечення» буде повністю заповнена автоматично даними з кошторисів прямих, загальнопромислових, адміністративних витрат та витрат із збуту і фінансових витрат. Особливістю даної таблиці є те, що усі планові річні витрати розподілені в ній між групами споживачів (населення, бюджетні установи, інші споживачі). Розподіл загальних витрат між групами споживачів здійснено по структурі обсягів реалізації послуг водопостачання. Єдина стаття, що розподіляється між групами споживачів особливим способом - це витрати із збуту (дивись опис Листа «Витрати на збут»).

3. Базовий період - це звітний період, що передує плановому періоду. При розрахунку показників, що передбачені діючим тарифом необхідно використовувати нормативи та цінові чинники, що діяли у звітному періоді. Обсяги послуг та ресурсів у натуральному виді на рівні планового періоду.

4. Питомі показники собівартості послуг визначаються автоматично. Плановий прибуток та показники щодо його розподілу визначаються відповідно до даних Таблиці 20.

4.3. Планування прибутку та Розрахунок тарифів

1. Для планування прибутку, що може включатися в тарифи на послуги водопостачання, користувач вносить в перший рядок **Таблиці 18 «Розрахунок тарифів на послуги водопостачання»** нормативи рентабельності за групами споживачів (як відсоток до планових витрат).

2. Плановий прибуток в грн. буде визначений автоматично шляхом множення планових витрат по кожній групі споживачів та нормативів рентабельності по кожній групі споживачів.

3. Звичайні **одноставкові тарифи** на послуги водопостачання/водозабезпечення будуть визначені автоматично шляхом ділення суми планових витрат і планового прибутку на плановий обсяг реалізації послуг водопостачання/ водозабезпечення .

4. Методика розрахунку двоставкових тарифів/ цільового внеску від членів на послуги водопостачання/водозабезпечення в чинному законодавстві відсутня. Тому в Моделі запропонована власна методика розрахунку таких тарифів, яка передбачає, що всі планові витрати та плановий прибуток розподіляються на умовно-постійну та умовно-змінну частину.

5. До умовно-змінної частини витрат відносяться витрати на електроенергію на технологічні потреби, паливо на технологічні потреби, покупна вода, реагенти для очищення та знезараження, до умовно-постійної частини витрат - решта всіх планових витрат .

6. Розподіл прибутку на умовно-змінну та умовно-постійну частину здійснюється користувачем на власний розсуд шляхом внесення %, що буде відноситися до : умовно-змінної частини. Відповідно частина прибутку, що буде включатися до умовно-постійної частини тарифу, визначається автоматично як різниця між загальною сумою планового прибутку та тою частиною, що віднесена до умовно-змінної частини.

7. Умовно-змінна частина двоставкового тарифу/цільового внеску від членів буде визначена автоматично шляхом ділення суми умовно-змінної частини витрат та умовно-змінної частини прибутку в розрізі кожної групи споживачів на плановий обсяг реалізації послуг водопостачання кожній групі споживачів.

8. Умовно-постійна частина двоставкового тарифу/ цільового внеску від членів буде визначена автоматично шляхом ділення суми умовно-постійної частини витрат та умовно-постійної частини прибутку в розрізі кожної групи споживачів на кількість абонентів послуг водопостачання/водозабезпечення по кожній групі споживачів та на 12 місяців. Для її розрахунку користувач вносить кількість абонентів в розрізі кожної групи споживачів, що відповідає тій кількості абонентів, для яких сформовано плановий обсяг реалізації послуг водопостачання.

9. Таким чином, **при дії двоставкових тарифів**, споживачу буде виставлятися до оплати сума, що розраховуватиметься наступним чином:

місячна плата за послуги водопостачання = обсяг спожитої за місяць води (за показниками приладів обліку або за нормою) * умовно-змінну частину тарифу/цільового внеску від членів + умовно-постійна частина тарифу (так звана «абонентська плата»)/цільового внеску від членів .

10. Для суб'єктів господарювання, що є платниками ПДВ- використовуються тарифи, що включають податок на додану вартість. Щодо суб'єктів, що не є платниками ПДВ-тарифи звільнені від цього податку.

Лист «Тарифи на послуги водопостачання»

1. Лист «Тарифи/ цільові внески від членів на послуги водопостачання/водозабезпечення» є узагальнюючим та містить кінцевий результат розрахунку тарифів/цільового внеску від членів на послуги водопостачання/водозабезпечення: одноставкові та двоставкові для кожної групи споживачів, що відображаються у таблиці 19 «Тарифи на послуги водопостачання».

2. Також на цьому листі є таблиця з розрахунком плати за послуги водопостачання/водозабезпечення для населення за одноставковими та двоставковими тарифами/цільовими внесками від членів в залежності від обсягу споживання води.

3. Дані цього листа формуються автоматично.

Лист «Розрахунковий прибуток»

1. Лист «Розрахунковий прибуток» містить Таблицю 20, у якій узагальнюються дані з прибутку та його використання. Плановий та фактичний прибуток базового періоду розраховується автоматично відповідно до даних таблиці 20.

2. Для визначення чистого прибутку та його подальшого розподілу необхідно визначити та занести до Таблиці 20:1) ставки податку на прибуток; 2) ставки розподілу чистого прибутку за напрямками використання: дивіденди, резервний фонд, розвиток виробництва, інше використання.

3. Розрахунок сум розподілу прибутку проводиться автоматично.

4. Приклад заповнення таблиці 20 додається.

5. Модель розрахунку тарифу в форматі Excel (дивись в електронній формі у додатку)